

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu
Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl dnešního dne v senátu složeném z předsedkyně Kateřiny Šimáčkové (soudkyně zpravodajky), soudkyně Ivany Janů a soudce Ludvíka Davida o ústavní stížnosti stěžovatele **D. K.**, t. č. ve Věznici Plzeň, zastoupeného JUDr. Janem Nohejlem, advokátem, se sídlem Sokolovská 33, Praha 8, proti usnesení Vrchního soudu v Praze sp. zn. 12 To 27/2014 ze dne 18. 3. 2014, takto:

Ústavní stížnost se zamítá.

Odůvodnění:

I. Předchozí průběh řízení

1. Ústavní stížností stěžovatel napadl v záhlaví tohoto usnesení uvedené rozhodnutí a navrhl jeho zrušení pro rozpor se svým ústavně zaručeným právem na osobní svobodu a spravedlivý proces. Přitom odkázal na čl. 8 a 36 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“).
2. Dne 7. 11. 2012 byl stěžovatel obviněn pro zvláště závažný zločin nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3, písm. c). Stěžovatel údajně zabezpečoval organizační a finanční stránku pěstírny rostlin konopí, ve které bylo při prohlídce nalezeno konopí obsahující 1 551 g omamné látky.
3. Stěžovatel byl dne 9. 11. 2012 vzat rozhodnutím Okresního soudu Plzeň-město do vazby z důvodů § 67 písm. a) trestního řádu (vazba útěková).
4. Vazba byla následně stěžovateli prodlužována a jeho žádosti o propuštění zamítány. Dne 7. 11. 2013 byla na něj podána obžaloba.
5. Dne 3. 12. 2013 Krajský soud v Plzni zamítl další ze žádostí stěžovatele o propuštění z vazby. Své rozhodnutí odůvodnil následovně: stěžovatel je ohrožen vysokou trestní sazbou, nejméně ve výměře osmi let, což samo o sobě dle judikatury Ústavního soudu má zakládat důvod vazby útěkové; adresa trvalého bydliště stěžovatele je toliko formální; soud neměl pochybnosti o tom, že stěžovatel žil v domě v Plzni, kde bydlel podle nájemní smlouvy na dobu neurčitou s manželkou a dětmi, avšak ty se již odstěhovaly a probíhá rozvodové řízení, stěžovatel tedy k tomuto obydlí nemá žádné osobní vazby a „je otázkou, zda s ohledem na více než roční pobyt obžalovaného ve vazbě, je nájemní smlouva stále aktuální“.
6. Dne 6. 1. 2014 Vrchní soud v Praze zamítl stížnost stěžovatele proti tomuto rozhodnutí:

„Obžalovaný je stíhán pro zvláště závažný zločin dle § 283 odst. 3 písmn. c) tr. zákoníku a je ohrožen trestní sazbou od osmi do dvanácti let. S ohledem na skutečnost, že měl být jedním z hlavních organizátorů trestné činnosti spočívající v pěstování rostlin konopí a výrobě psychotropní látky delta-9-tetrahydrokanabinol, měl spáchat dva trestné činy a s přihlédnutím k jeho dosavadnímu životu je zcela reálné, že v případě shledání viny, mu bude uložen trest odnětí svobody nad dolní hranicí zákonné trestní sazby. Takový trest dle ustálené judikatury Ústavního soudu ČR již sám o sobě zakládá důvod vazby útěkové. Soud I. stupně konstatuje, že nemá pochybnosti o tom, že se obžalovaný zdržoval na adrese Plzeň, Přehlédnout však nelze skutečnost, že obžalovaný v opakovaných případech uváděl orgánům činným v trestním řízení jako adresu svého trvalého pobytu adresu Praha – Záběhlice, ..., ač tam nikdy nebydlel. Z odposlechnuté telefonické komunikace obžalovaného dokonce vyplývá, že se cíleně několik let ukrýval před „sociálkou.“ (...) Ze spisu také vyplývá, že od 19. 9. 2013 je stěžovatel stíhán v samostatném řízení pro zločin krádeže podle § 205 odst. 1, 4 tr. zákoníku.“

7. Dne 3. 3. 2014 Krajský soud v Plzni zamítl další žádost stěžovatele o propuštění z vazby, neboť měl za to, že u něj dále důvody útěkové vazby trvají:

„Soud v tomto směru opětovně akcentuje, že obžalovaný je pro presumovanou trestnou činnost reálně ohrožen trestem odnětí svobody nejméně ve výměře osmi let, což samo o sobě dle ustálené judikatury Ústavního soudu ČR zakládá důvod vazby útěkové. K námitce obžalovaného, v níž se odvolává na konkrétní rozhodnutí, v rámci nichž byly soudem ukládány podmíněné tresty za situace, kdy se mělo jednat o několikanásobné překročení THC v rámci velkého rozsahu, nutno uvést, že tato nemůže obstát, neboť při úvahách o uložení adekvátního trestu se uplatní vždy okolnosti pro daný případ jedinečné, což také má za následek disproporci v ukládaných trestech. Nelze tedy bez dalšího předjímat (v případě uznání viny) uložení sankce bez přímého výkonu. Pokud se týče osobních údajů obžalovaného, které soud zmínil v rozhodnutí ze dne 3.12.2013, tyto v mezidobí nedoznaly žádných změn, a proto je možno na ně ve stručnosti plně odkázat, včetně závěru soudu o absenci osobních vazeb obžalovaného na místo jeho bydliště v Plzni, ... a aktuálně nedoloženému smluvnímu vztahu, který by obžalovanému umožňoval pobyt na této adrese. Z vyjádření obžalovaného učiněného v hlavním líčení je současně zřejmé, že jeho synové bydlí u svých matek, adresu bydliště syna ... obžalovaný ani nezná, neboť se svou manželkou ... není v kontaktu.“

8. Toto rozhodnutí stěžovatel napadl stížností, v níž namítal existenci uspořádaných rodinných vztahů a svého citového pouta ke svým dvěma synům, skutečnost, že nemovitost v Plzni, kde žil se svou rodinou, je jeho, ale právně ji vlastnit nemůže z důvodů exekucí na jeho osobu, a uváděl, že hrozba vysokým trestem je nepodložená a neodůvodnitelná. Dále namítal již nadměrnou délku vazby (16 měsíců) a skutečnost, že krajský soud nijak nerespektoval požadavek existence zesílených důvodů vazby. Dále poukazoval na to, že z celé skupiny osmi obžalovaných je to pouze on, kdo je ve vazbě, s výjimkou jedné další osoby, která je však ve vazbě pro jiný trestný čin.

9. Vrchní soud však napadeným usnesením rozhodnutí krajského soudu ze dne 3. 3. 2014 potvrdil a ztotožnil se s argumentací uvedenou v rozhodnutí krajského soudu. Trvání důvodů vazby dále odůvodnil následovně:

„K trvání důvodů vazby dle ust. § 67 písm. a) tr. řádu vrchní soud uvádí, že obžalovaný je stíhán pro zvlášť závažný zločin dle § 283 odst. 3 písm. c) tr. zákoníku a je ohrožen trestní sazbou od osmi do dvanácti let. Aniž by soud chtěl předjímat konečné rozhodnutí, z dosavadních důkazů se jeví, že obžalovaný měl být jedním z hlavních organizátorů trestné činnosti spočívající v pěstování rostlin konopí a výrobě psychotropní látky delta-9-tetrahydrokanabinol. Měl spáchat dva trestné činy, neboť kromě aktivit kolem pěstírny se měl pokusit zprostředkovaně podplatit částkou 100 000 Kč policistu, aby v jeho prospěch ovlivnil přesně nezjištěná trestní řízení. V rejstříku trestů má tři záznamy pro majetkovou trestnou činnost, a ač se na něj s ohledem na charakter odsouzení hledí jako by odsouzen nebyl, svědčí tato skutečnost o tom, že jde o osobu se sklonem k páčání trestné činnosti. Naposledy se obžalovaný osvědčil ve zkušební době podmíněného odsouzení v květnu 2011, tedy nedlouho předtím, než měl začít páchat nyní stíhanou trestnou činnost. Vazební důvody také nepochybně zesiluje skutečnost, že od září 2013 je stěžovatel stíhán v samostatném řízení pro zločin krádeže podle § 205 odst. 1, 4 c) tr. zákoníku. Nelze tedy rozhodně tvrdit, že riziko uprchnutí nebo skrývání se je u obžalovaného založeno výlučně na skutečnosti, že mu v nyní stíhané trestní věci hrozí vysoký trest, což jinak samo o sobě dle ustálené judikatury Ústavního soudu ČR zakládá důvod vazby útěkové.“

10. Dne 9. 6. 2014 Krajský soud v Plzni shledal stěžovatele vinným ze spáchání trestného činu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3, písm. c) a odsoudil ho k trestu odnětí svobody v trvání tří roků. Zároveň byl stěžovatel zproštěn obžaloby z přečinu úplatkářství tím, že se měl snažit uplatit policistu, aby ovlivnil přesně nezjištěné řízení proti němu, neboť nebylo prokázáno, že se skutek stal. Rozsudek dosud nenabyl právní moci.

II. Argumentace stran

11. Podle stěžovatele není jeho útěková vazba odůvodněna ničím jiným než pouhou hrozbou vysokého trestu a přitom tato hrozba sama nemůže být jediným důvodem pro útěkovou vazbu. Navíc soudy se od samého počátku nevypořádaly s námitkou stěžovatele, že při rozhodování o útěkové vazbě není podstatná typová trestní sazba, ale trestní sazba, která stěžovateli skutečně hrozí. Pokud by soud skutečně hodnotil jednání stěžovatele objektivně, musel by dojít k závěru, že § 283 odst. 3, v sazbě 8-12 let je nezákonný, neboť v pěstírně bylo zjištěno celkem 1 550 g THC. A jelikož se na stěžovatele hledí, jako by nebyl odsouzen, nikdy nebyl ve výkonu trestu, se soudem spolupracoval, tak při uplatnění ústavních principů legitimního očekávání a zákazu retroaktivity, by v případě prokázání viny měl být odsouzen k podmínce.

12. Obecné soudy také dle stěžovatele vůbec nereflektovaly tzv. doktrínu zesílených důvodů a tedy skutečnost, že vazba u stěžovatele trvá již 18 měsíců. Přitom ani před omezením stěžovatele na svobodě, ani po celou dobu trestního řízení neexistuje poznatek, že by stěžovatel měl v plánu se trestnímu řízení vyhýbat.

13. Stěžovatel také namítá, že byla překročena nejdelší přípustná délka trvání vazby v přípravném řízení.

14. Vrchní soud v Praze ve svém vyjádření navrhl ústavní stížnost jako nedůvodnou odmítnout. Je přesvědčen, že svým postupem nevybočil z mezí právních předpisů zaručujících občanům jejich základní práva a neporušil žádná ústavní práva stěžovatele.

Odkazuje přitom na odůvodnění stížností napadeného usnesení a má za to, že se již tam s námitkami, vznesenými stěžovatelem v ústavní stížnosti, vypořádal. Nelze dle něj tvrdit, že riziko uprchnutí nebo skrývání se je u obžalovaného založeno výlučně na skutečnosti, že mu v nyní stíhané trestní věci hrozí vysoký trest, což jinak samo o sobě dle ustálené judikatury Ústavního soudu zakládá důvod vazby útěkové.

15. Stěžovatel v replice uvádí, že dne 9. 6. 2014 byl Krajským soudem v Plzni vyneseno v této trestní věci rozsudek, kterým byl stěžovatel uznán vinným ze zvlášť závažného zločinu dle § 283 odst. 3 písm. c) trestního zákona a kterým mu byl uložen trest odnětí svobody v trvání 36 měsíců. Tento trest vychází z návrhu státní zástupkyně, která žádala pro stěžovatele trest pod sazbu a u ostatních spoluobviněných žádala tresty podmíněné. V části týkající se nepřímého úplatkářství již státní zástupkyně navrhovala zproštění obžaloby a i soud k tomuto závěru dospěl. Z výroku Krajského soudu v Plzni je zřejmé, že stěžovatel nebyl reálně ohrožen sazbou 8-12 let, ale jednalo se o sazbu typovou. Všichni ostatní spoluobvinění, včetně druhého údajného organizátora, obdrželi od soudu podmíněné tresty 36 měsíců s odkladem.

16. Stěžovatel namítá, že celé trestní řízení bylo nestandardní a důvod jeho vazby byl spíše jakousi odplatou. Obviněno a obžalováno ve věci je celkem osm osob. Stěžovatel je vazebně stíhán sám, vyjma jednoho dalšího obviněného, který je však vazebně stíhán od konce října 2013 za jiný trestný čin. Od samého počátku nebyl jediný poznotek, že by stěžovatel, který má jako jediný z osmi obviněných rodinu a nezletilé dvě děti a nikdy nebyl ve výkonu trestu, měl utéci nebo se skrývat. Pokud je vazba z důvodu obavy před útekem z důvodu vysokého trestu uvedena jen u jednoho z osmi obviněných, který má nejvhodnější předpoklady k tomu, aby se řízení nevyhýbal, šlo o šikanózní, zástupný důvod vazby.

III. Hodnocení Ústavního soudu

A. Obecné principy

17. Ústavní soud ve vazebních věcech rozhoduje konstantně tak, že takovým rozhodnutím musí být věnována mimořádná pozornost vzhledem k tomu, že se jedná o výrazný zásah do osobní svobody jednotlivce. Jak vyplývá i z judikatury Evropského soudu pro lidská práva, kterou Ústavní soud ve své rozhodovací praxi převzal, každá vazba musí být vždy založena na relevantních a dostatečných důvodech (nález sp. zn. I. ÚS 980/14 ze dne 4. 7. 2014, bod 43). Obecně ve vazebních rozhodnutích je potřeba zhodnotit všechny okolnosti svědčící pro i proti omezení osobní svobody jednotlivce, což musí být náležitě a pečlivě odůvodněno. Ústavní soud v minulosti opakovaně uvedl, že povšechné a obecné odůvodnění rozhodnutí, jímž je omezena osobní svoboda, není v souladu s ústavním pořádkem České republiky [nález sp. zn. I. ÚS 1348/07 ze dne 7. 7. 2008 (N 124/50 SbNU 79)]. Z odůvodnění vazebních rozhodnutí musí být zřejmé, že se soud náležitě zabýval všemi relevantními okolnostmi. Aby soud dostal ústavněprávnímu požadavku zdrženlivosti ve vazebních věcech a imperativu maximální šetrnosti k právům obviněného, musí výslovně, přehledně a logicky vysvětlit, ze kterých konkrétních skutečností vyplývá obava, že se obviněný bude chovat způsobem uvedeným v § 67 písm. a) až c) trestního řádu, a to za podmínek stanovených v dovětku tohoto ustanovení [nález sp. zn. I. ÚS 1115/09 ze dne 15. 4. 2010 (N 85/57 SbNU 137)]; k požadavkům na náležitě odůvodnění srovnej také nález sp. zn. I. ÚS 980/14 ze dne 4. 7. 2014, body 38-41 a odkazy tam uvedené].

18. V rámci posuzování tzv. vazebních rozhodnutí obecných soudů je Ústavní soud oprávněn zasáhnout tehdy, shledá-li, že rozhodnutí obecného soudu o vazbě není podloženo zákonným důvodem, nebo jestliže jsou tvrzené důvody vazby v extrémním rozporu se zjištěným skutkovým stavem, nebo když rozhodnutí není odůvodněno poukazem na konkrétní skutečnosti. Výklad „konkrétních skutečností“ odůvodňujících vazbu ve smyslu § 67 trestního řádu je především věcí obecných soudů. Ty musí při znalosti skutkových okolností v dané fázi trestního řízení posoudit, zda další trvání vazby je opatřením nezbytným pro dosažení účelu trestního řízení, a zda tohoto účelu nelze dosáhnout jinak ani při vynaložení veškerého úsilí a prostředků ze strany orgánů činných v trestním řízení. [nález sp. zn. II. ÚS 897/08 ze dne 12. 8. 2008 (N 139/50 SbNU 235), bod 19].

19. Judikatura Ústavního soudu konkrétně k útěkové vazbě je bohatá. Její principy lze shrnout následovně.

20. V nálezu sp. zn. III. ÚS 566/03 ze dne 1. 4. 2004 (N 48/33 SbNU 3), který byl následně reprodukován v řadě dalších rozhodnutí, Ústavní soud konstatoval, že hrozba vysokým trestem sama o sobě zakládá důvodnost obavy před vyhýbáním se trestního stíhání a tím naplnění důvodnosti vazby podle § 67 písm. a) trestního řádu. Musí se však jednoznačně jednat o konkrétní hrozbu vysokého trestu, tedy hrozbu podloženou jedinečnými specifickými okolnostmi spáchaného skutku ve spojení s dalšími aspekty dané trestní věci, a to v rámci rozpětí trestní sazby stanovené trestním zákonem. Typová (toliko objektivní) hrozba vysokého trestu sama o sobě bez dalšího pro naplnění citovaného vazebního důvodu není dostačující. Hrozbou vysokým trestem je, pokud lze předpokládat uložení trestu odnětí svobody ve výši nejméně kolem osmi let (nález sp. zn. IV. ÚS 3294/09 ze dne 17. 5. 2011 (N 93/61 SbNU 447), bod 12-13; nález sp. zn. I. ÚS 2208/13 ze dne 11. 12. 2013, body 28-29; nález sp. zn. I. ÚS 2665/13 ze dne 12. 12. 2013, bod 15].

21. Avšak ani tuto judikaturu nelze chápat jako „bianko šek“, do kterého stačí vepsat odhad možného budoucího trestu za konkrétní stíhanou věc ve výši nejméně osm let odnětí svobody, a na jeho základě pak odůvodnit vzetí do vazby nebo následné ponechání ve vazbě, bez přihlídnutí k dalším konkrétním okolnostem posuzované věci [nález sp. zn. I. ÚS 603/07 ze dne 7. 6. 2007 (N 95/45 SbNU 353), bod 20; nález sp. zn. I. ÚS 2208/13 ze dne 11. 12. 2013, bod 30; nález sp. zn. I. ÚS 980/14 ze dne 4. 7. 2014, bod 42].

22. V první řadě musí soud zvážit případné námitky obviněného, který má právo prokazovat za těchto okolností existenci konkrétních skutečností (silných důvodů), jež důvodnou obavu z následků uvedených v § 67 písm. a) trestního řádu eliminují, a vylučují tak aplikaci předmětného vazebního důvodu. Může jimi být zejména míra celkové uspořádanosti životních poměrů obviněného, mobilita daná jeho zdravotním stavem, rozsah jeho místně založených citových a prozatím (nejen hmotně) řádně a především dlouhodobě plněných zaopatřovacích vazeb, rámec jím dosud sdíleného společensky konformního jednání ve spojení s možnými zárukami ze strany jiných subjektů apod. To vše musí být přirozeně nahlíženo ve vzájemných souvislostech se zřetelem na konkrétní okolnosti případu (nález sp. zn. I. ÚS 2208/13 ze dne 11. 12. 2013, bod 31; či nález sp. zn. I. ÚS 2665/13 ze dne 12. 12. 2013, bod 16).

23. Druhým faktorem klíčovým pro posouzení důvodnosti dalšího trvání vazby je plynutí času. Musí být brán zřetel na tzv. doktrínu zesílených důvodů. Obecné soudy jsou povinny respektovat požadavek nezbytnosti existence zesílených důvodů pro trvání vazby, jinak nelze pokračující omezení osobní svobody, byť k uvalení vazby mohlo dojít na základě důvodného podezření, aprobovat. Konkrétní skutečnosti zakládající

důvodnost vazby v počáteční fázi trestního stíhání mohou během trvání vazby ztrácet na významu či přesvědčivosti a pro ospravedlnění dalšího trvání zbavení osobní svobody obviněného ve vazbě už nemusí postačovat. Konkrétně vzato: trvání podezření daného trestného činu s hrozbou konkrétní výše trestu je podmínkou sine qua non pro zákonnost pokračování vazby, ale po určité době samo o sobě nepostačuje. V takových případech musí soud zjistit, zda existují jiné relevantní a dostačující důvody předložené orgány činnými v trestním řízení, které by ospravedlnily toto pokračující odnětí svobody. Riziko uprchnutí nebo skrývání se obviněného za účelem vyhnutí se trestnímu stíhání nebo trestu po případném propuštění z vazby na svobodu nemůže být v případě dlouhotrvající vazby založeno výlučně na skutečnosti, že obviněnému hrozí vysoký trest. Delší trvání vazby musí být ospravedlněno dalšími závažnými konkrétními důvody, které vylučují nahrazení vazby jiným opatřením podle trestního řádu. (nález sp. zn. I. ÚS 2208/13 ze dne 11. 12. 2013, bod 32; nález sp. zn. I. ÚS 2665/13 ze dne 12. 12. 2013, bod 22; nález sp. zn. I. ÚS 185/14 ze dne 10. 4. 2014; nález sp. zn. I. ÚS 980/14 ze dne 4. 7. 2014, bod 43).

24. Ústavní soud rovněž ve svých nálezech příkladmo uvedl, které další faktory, vedle délky hrozícího trestu, jsou pro odůvodnění útěkové vazby relevantní a soudy by je měly brát v potaz. Jsou to charakter a morálka obviněného, její mravy, domov, zaměstnání, majetek, rodinné vztahy a všechny druhy vazeb k zemi, v níž je proti němu vedeno trestní stíhání a kontakty v zahraničí (nález sp. zn. I. ÚS 980/14 ze dne 4. 7. 2014, bod 43; nález sp. zn. I. ÚS 2208/13 ze dne 11. 12. 2013, bod 34), příprava obviněného na odcestování, snaha zajistit si falešné doklady na cestu do cizího státu, delší opuštění místa bydliště a zaměstnání, zadržení obviněného na útěku přes hranice (nález sp. zn. I. ÚS 2883/13 ze dne 21. 1. 2014, bod 22; nález sp. zn. I. ÚS 2183/12 ze dne 22. 5. 2013, bod 18).

B. Aplikace těchto principů na nyní projednávaný případ

25. **Ústavní soud předně ve světle jeho výše uvedené ustálené judikatury považuje za zcela chybné tvrzení krajského soudu i soudu vrchního, že hrozba vysokého trestu odnětí svobody sama o sobě zakládá důvod vazby útěkové.**

26. **Jak vyplývá z výše zmíněné judikatury Ústavního soudu, musí se v první řadě jednat o individualizovanou hrozbu vysokého trestu a nikoliv typovou sazbu pro daný trestný čin. Hrozba vysokého trestu musí vyplývat z konkrétních okolností případu a obecné soudy musí v odůvodnění každého vazebního rozhodnutí, které je odůvodněno hrozbou vysokého trestu, jasně vyložit, na čem svůj názor o reálnosti této hrozby zakládají. Za druhé ani hrozba konkrétního vysokého trestu nestačí, pokud dotčená osoba namítá existenci konkrétních relevantních skutečností, jež důvodnou obavu z následků uvedených v § 67 písm. a) trestního řádu eliminují. Soudy musí vždy tyto případné námitky obviněného pečlivě zvážit a odůvodnit případně, proč obavy z útěku dostatečně nesnižují.**

27. **Za třetí právě zmíněné dvě podmínky mohou postačovat při úvodním uvalení vazby, avšak nikoliv již při vazbě déletrvající, což nastalo v nynějším případě, kdy v době rozhodování vrchního soudu byl stěžovatel ve vazbě více než šestnáct měsíců. U vazby trvající již šestnáct měsíců musí soudy vzít v úvahu i jiné okolnosti než pouhou hrozbu vysokého, byť konkrétního trestu. Zároveň tato hrozba konkrétního vysokého trestu musí být v případě dlouhotrvající vazby pravidelně kontrolována s ohledem na dosud zjištěný stav věci. To platí zejména po podání**

obžaloby, kdy celková důkazní situace je již víceméně známá. Vazební soud musí po podání obžaloby znovu pečlivě vyhodnotit a odůvodnit, zda za dané důkazní situace stále reálně hrozí uložení vysokého trestu odnětí svobody.

28. V usnesení krajského soudu, které předchází napadenému rozhodnutí, úvaha o konkrétní výši hrozícího trestu chybí. Krajský soud nijak nevysvětlil, proč se domnívá, že stěžovateli reálně hrozí trest odnětí svobody nejméně ve výměře osmi let. Poukazy stěžovatele na obdobné případy, kde padly tresty podmíněné, odmítl s tím, že ve výroku o výši trestu je každé řízení jedinečné a s odkazem na jeden konkrétní případ nelze předjímat rozhodnutí v jiném. Ústavní soud tento princip individualizace ukládaného trestu, který vychází i z obecných zásad pro ukládání trestů v trestním zákoníku, nijak nezpochybnuje, avšak v odůvodnění krajského soudu zcela chybí právě úvaha, v čem je stěžovatelův případ jedinečný v tom, že jemu by mohl být uložen trest nepodmíněný ve výši alespoň osmi let.

29. V tomto ohledu Ústavní soud spatřuje i nedostatky v napadeném usnesení vrchního soudu. Tento pouze konstatuje, že stěžovatel je ohrožen trestní sazbou od osmi do dvanácti let, ale nijak explicitně neargumentuje, jaká konkrétní výše trestu hrozí stěžovateli a proč. Ústavní soud však skutečnosti uvedené v napadeném usnesení, že stěžovatel měl být hlavní organizátor trestné činnosti, měl spáchat více trestných činů a v minulosti byl již trestán (viz bod 9 výše), chápe jako okolnosti, kterými vrchní soud odůvodňuje reálnost uložení vysokého trestu odnětí svobody pro stěžovatele. Tento závěr může Ústavní soud učinit zejména s odkazem na předchozí rozhodnutí vrchního soudu ze dne 6. 1. 2014 o stížnosti stěžovatele proti vazbě (viz bod 6 výše), kde vrchní soud explicitně a ústavně konformně uvádí tyto okolnosti jako důvody, proč se domnívá, že stěžovateli reálně hrozí trest odnětí svobody ve výši nejméně osmi let. Pokud vrchní soud v napadeném rozhodnutí tyto okolnosti ze svého předchozího rozhodnutí opakuje, lze dovodit, že tak činí se stejným účelem jako v tomto předchozím rozhodnutí.

30. Ústavní soud chápe argumenty stěžovatele, že není úplně fér, že byl dne 9. 6. 2014 odsouzen k trestu odnětí svobody ve výši tří let, přičemž se ve vazbě nacházel již devatenáct měsíců. Tím přišel i o možnost využít svého práva podle § 88 odst. 1 trestního zákoníku a žádat o podmíněně propuštění na svobodu, k čemuž v jeho případě mohlo dojít již po vykonání poloviny uloženého trestu. Stěžovatel tak může subjektivně pociťovat jako nespravedlnost, že byl držen ve vazbě s odkazem na hrozbu vysokého trestu ve výši nejméně osmi let odnětí svobody, ač nakonec dostal trest odnětí svobody ve výši tří let.

31. V tomto kontextu však Ústavní soud uvádí, že každé rozhodování o vazbě se odehrává jen v rovině pouhé pravděpodobnosti – a nikoli jistoty – ohledně důsledků, které mohou nastat, nebude-li obviněný držen ve vazbě [nález sp. zn. I. ÚS 603/07 ze dne 7. 6. 2007 (N 95/45 SbNU 353), bod 17 a nález sp. zn. I. ÚS 980/14 ze dne 4. 7. 2014 bod 37]. Proto mohou reálně nastat situace, jako i v nynějším případě, ve kterých bude v době vazebních rozhodnutí existovat reálná hrozba uložení vysokého trestu odnětí svobody, která se následně nepromítne v uloženém trestu.

32. Vždy je však nutné, aby u každého vazebního rozhodnutí, které je odůvodněno hrozbou vysokého trestu, bylo řádně vyargumentováno, že vysoký trest v konkrétním případě a za daného důkazního stavu, který existuje v době rozhodování, skutečně reálně hrozí. Ústavní soud se domnívá, byť s určitými výhradami, že tomuto požadavku napadené rozhodnutí vyhovělo.

33. Ústavní soud také vnímá, že i když hrozba vysokého trestu byla hlavním důvodem pro nepropuštění stěžovatele z vazby v napadeném rozhodnutí, jako i v mu

předcházejícím rozhodnutí krajského soudu, na které vrchní soud odkázal a souhlasil s ním, nešlo o důvod jediný. To je nakonec podmínkou vyplývající z výše zmíněné judikatury Ústavního soudu. U déletrvající vazby je už možno předpokládat, že orgány činné v trestním řízení zjistí existenci konkrétních okolností zvyšujících riziko uprchnutí, či skrývání se, jež jsou příkladmo zmíněny v bodě 24 výše.

34. Krajský soud konkrétně pro další důvody odkázal na své předchozí rozhodnutí ze dne 3. 12. 2013, kde dovozoval absenci vazeb stěžovatele na jeho bydliště v Plzni. Zároveň jeho synové v té době bydleli u svých matek a s jedním ani nebyl v kontaktu. Trvalý pobyt stěžovatele na adrese v Praze byl toliko formální a jeho současná manželka se ze společného domu v Plzni odstěhovala a probíhalo rozvodové řízení a „je otázkou, zda s ohledem na více než roční pobyt obžalovaného ve vazbě, je nájemní smlouva stěžovatele [k domu v Plzni] stále aktuální“.

35. Podle Ústavního soudu však to, že stěžovatel nežije na adrese trvalého pobytu, není až tak významné, pokud se stěžovatel dlouhodobě zdržuje na jiné stálé adrese, která je soudu známa. Platný právní řád nikde nezakládá povinnost zdržovat se na adrese trvalého pobytu a je zcela běžným jevem žít trvale jinde než, kde je člověk registrován k trvalému pobytu. Z hlediska podmínek pro útěkovou vazbu je tak spíše relevantní, zda daná osoba má nějaké stálé bydliště, než zda se zdržuje na místě trvalého pobytu.

36. Ústavní soud také považuje za velmi zvláštní zmínku krajského soudu o „otázce, zda nájemní smlouva je stále aktuální“. Případná skutečnost, že stěžovatel nemá žádné místo k bydlení, je ve vztahu k útěkové vazbě samozřejmě relevantní, avšak takový závěr by musel být podložen důkazy, což v tomto případě zcela chybí. Vazbu, tedy závažný zásah do ústavně zaručených práv jedince, nelze založit pouze na ničím nepodložené domněnce.

37. Rovněž úvaha o tom, že jeho synové žijí u svých matek, není příliš relevantní, neboť není jasné, co to svědčí o zvýšeném riziku u stěžovatele skrývat se. Je zřejmé, že se stěžovatelem jeho synové momentálně žít nemohou, neboť je ve vazbě. Oproti tomu jistě relevantní je úvaha o rozvodovém řízení, která by mohla naznačovat, že stěžovatelovy uspořádané rodinné poměry, které předkládal jako faktor eliminující riziko jeho útěku, již neplatí.

38. Vrchní soud v napadeném rozhodnutí vazbu dále podpořil údajným sklonem stěžovatele k páčání trestné činnosti, kdy měl z minulosti v rejstříku trestů již tři záznamy pro majetkovou trestnou činnost. Zároveň je od září 2013 stíhán v samostatném řízení pro zločin krádeže podle § 205 odst. 1, 4 c) trestního zákoníku.

39. I když sklon k páčání trestné činnosti může být relevantním faktorem při uvalování vazby, neboť se týká charakteristických vlastností jedince (viz bod 24 výše), je nutno vždy tuto charakterovou vlastnost vztáhnout ke konkrétní hrozbě jednání zakládající důvody vazby. Přímá vazba mezi hrozbou útěku a případným sklonem k páčání trestné činnosti totiž neexistuje. Žádnou úvahu v tomto směru však v napadeném rozhodnutí vrchní soud neudělal.

40. V tomto kontextu Ústavní soud uvádí, že **vazba v trestním řízení má svou specifickou funkci a musí striktně sledovat zákonem vymezené účely. Útěkovou vazbu lze použít pouze za účelem zamezení reálného rizika, že obviněný, či obžalovaný, uprchne, nebo se bude skrývat, aby se vyhnul trestnímu stíhání nebo trestu. Argumenty použité soudy k odůvodnění tohoto reálného rizika, či důvodně obavy, musí mít jasnou vazbu k danému riziku. Vazbu nelze v žádném případě používat jako bezprostředně uplatněný trest pro osobu obviněnou ze spáchání**

trestného činu. V právním státě založeném na účtě k právům a svobodám člověka (čl. 1 Ústavy) trest následuje až po pravomocném shledání vinný ve spravedlivém řízení před příslušným soudem. Do té doby se na obviněného/obžalovaného hledí jako na nevinného (čl. 40 odst. 2 Listiny).

41. Ve shrnutí má tedy Ústavní soud k dalším důvodům uvedeným v napadeném rozhodnutí, jako i v rozhodnutích, na které explicitně odkazuje, vážné výhrady a samo o sobě by v ústavněprávním přezkumu neobstálo. Na druhou stranu se opět domnívá, že napadené rozhodnutí vrchního soudu je nutno vykládat také v kontextu jeho předchozího rozhodnutí ze dne 6. 1. 2014, které Ústavní soud považuje za ústavně konformní. V tomto rozhodnutí vrchní soud uvádí několik velmi relevantních argumentů pro útečkovou vazbu, které ve svém souhrnu, společně s výší reálně hrozícího trestu, představují i důvody dostatečné. Těmi jsou především v minulosti uvádění jiného místa pobytu orgánům činným v trestním řízení a skrývání se před orgány sociální péče.

42. Ústavní soud považuje za nutné blíže osvětlit důvody, které jej vedou k zohledňování předchozího rozhodnutí vrchního soudu ze dne 6. 1. 2014 v tomto řízení. Předmětem nynějšího řízení je, zda napadeným rozhodnutím vydaným vrchním soudem dne 18. 3. 2014 nebylo porušeno právo stěžovatele na osobní svobodu. Jinými slovy, zda v té době existovaly pro vazbu stěžovatele relevantní a dostatečné důvody. Přitom důvody, které byly vrchním soudem uvedeny dne 6. 1. 2014, neztratily na relevantnosti ani dne 18. 3. 2014 a vrchní soud některé z nich i v napadeném rozhodnutí přejímá (jako například důvody pro reálnost hrozby vysokého trestu). I když další relevantní a přesvědčivé důvody vrchní soud v napadeném usnesení již nezopakoval, přesto tyto nebyly v mezidobí nijak zpochybněny. Za této situace Ústavní soud nemůže tyto dříve uvedené důvody ignorovat a nemůže rozhodnout, že v době napadeného usnesení již neexistovaly pro vazbu stěžovatele relevantní a dostatečné důvody.

43. I když odůvodnění napadeného usnesení obsahuje určité nedostatky zmíněné výše, nedosahují dle názoru Ústavního soudu takového rozměru, že by jimi došlo k porušení stěžovatelových základních práv. Požadavek náležitého a pečlivého odůvodnění rozhodnutí o omezení osobní svobody jednotlivce je nutno vnímat ve vazbě na existenci relevantních a dostatečných důvodů. Pokud pro omezení osobní svobody jednotlivce relevantní a dostatečné důvody existují, a tyto jsou dotčené osobě známy z předchozích vazebních rozhodnutí, nelze dovodit, že nedostatky odůvodnění konkrétního rozhodnutí poruší právo na osobní svobodu dotčené osoby. Nakonec zrušení takového rozhodnutí Ústavním soudem, pokud by se zároveň domníval, že dříve uvedené vazební důvody, které nebyly nijak zpochybněny a byly v době napadeného rozhodnutí stále relevantní, jsou pro vazbu dostačující, by bylo zcela formálním aktem. Dotčený soud by totiž po kasaci svého rozhodnutí pouze vydal nové rozhodnutí, ve kterém by uvedl již známé a Ústavním soudem aprobované důvody.

44. Co se týče námitky stěžovatele o údajném překročení maximální délky vazby v přípravném řízení, tak Ústavní soud poznamenává, že touto se v tomto řízení zabývat nemohl, neboť napadené usnesení se týká výlučně pouze situace po podání obžaloby. Navíc touto námitkou se Ústavní soud již zabýval v předchozí ústavní stížnosti stěžovatele a shledal ji zjevně neopodstatněnou (usnesení sp. zn. IV. ÚS 831/14 ze dne 25. 3. 2014).

45. Z výše uvedených důvodů Ústavní soud podle ustanovení § 82 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ústavní stížnost zamítl, neboť napadeným rozhodnutím nedošlo k porušení ústavně zaručených práv stěžovatele.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 28. července 2014

Kateřina Šimáčková
předsedkyně senátu